

Şukasaptati'de Kadın Motifi

Şengül DEMİREL*

ÖZ

Aslında eğlenceli ve gerçek dışı gibi görünseler de masallar, toplumun değer yargıları ile ilgili önemli mesajlar içerir. Kültür aktarımı yaparken, bir yandan da toplumun eğitilmesine katkı sağlar. Nelerin yanlış, nelerin doğru olduğunu öğretir. “Şukasaptati” Hint edebiyatında önemli bir yere sahiptir. “Papağanın Yetmiş Öyküsü” olarak da bilinen bu kitap içinde yetmiş öykü bulunmaktadır. Öykülerin ana temasını “kadın” oluşturmaktadır. Öykülerdeki kadınlar sadakatsiz, kurnaz ve hilebazdırlar. Erkekler kadınlar karşısında hep aciz kalırlar. Eserde, her ilginç, yetmiş tane öykü yer almaktadır. Şukasaptati, “Çerçeve Öykü” olarak adlandırılan bir giriş öyküsüyle başlamaktadır. Çerçeve öyküde, diğer öyküler için giriş teşkil eden genel bilgiler verilmekte, öykünün asıl kahramanı olan papağan ve Prabhavati'nin kim olduğu anlatılmaktadır. Kocasının çok seven Prabhavati, kocasının uzaklara gitmesinin fırsat bilerek sevgiliyle buluşmak için gece sokağa çıkmak ister. Papağan da öyküler anlatarak onu oyalay ve evden çıkmasını engeller. Papağanın anlattığı öyküler hep kadınların sadakatsizliği ve kurnazlığı ile ilgilidir. Şukasaptati içinde kadınlara öğüt verilir gibi gözükse de gerçekte ders alması gereken erkektir. Bu masalın çıkış nedeni, temiz ve saf Ari erkeklerini kadınlara karşı uyarmaktır.

Anahtar sözcükler: Hindistan, Hint, Hint edebiyatı, Şukasaptati, Prabhavati, papağan, yetmiş öykü.

Woman Theme In Sukasaptati

ABSTRACT

Even if they may seem amusing and unrealistic, tales in fact contains important messages about society's value judgments. Besides cultural exchange, they also contributes to the education of the society. They teach what's wrong and what's right. “Sukasaptati” has an important role in Indian literature. Also known as “Seventy Tales of the Parrot”, the book contains seventy stories. The main themes of the stories are "women". The women in stories are unfaithful, cunning and trickster. Men are always weak against women. In the work, each one of the seventy stories are very interesting. Şukasaptati begins with an introduction story called "Frame Story". In the Frame Story, general information is given as an entry to the other stories; the main character of the story, the Parrot and Prabhavati are introduced. Prabhavati, loves her husband so much, takes advantage of him being far away, wants to go out at night to meet her lover. Parrot distracts her by telling stories and stops her from leaving the house. The stories that the Parrot told are all about the women's unfaithfulness and cunning. In Şukasaptati, it may seem that women are given advice, but in fact it is the men who need to learn lessons. The purpose of this story is to warn clean and pure Aryan men against women.

Keywords: India, Indian, Indian literature, Şukasaptati, Prabhavati, Parrot, Seventy Stories.

Giriş

Masallar, eski çağlardan günümüze ders çıkarılması ve ibret alınması için yaratılmış bir edebiyat türüdür. Daha sonraki dönemlerde sadece çocuklar için yazıldığı fikri öne çıkarılmış olsa da masallar, yetişkinlere doğruları gösteren ve öğütler veren önemli kaynaklardır. Önceleri ağızdan ağza aktarılan masallar zengin bir sözlü edebiyat külliyatı oluşturmuştur.

Şüphesiz ki her toplumun kendine özgü kültür değerlerini yansıtan masalları vardır. Ancak masal zenginliği konusunda Hindistan farklı bir yere sahiptir. Kemal Çağdaş Hint masalları için “Hindistan masallar diyarıdır” ifadesini kullanmaktadır. Çağdaş'ın bu ifadesi, masallar açısından Hindistan'ın ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Kemal Çağdaş'ın Hint masalları için söylediği ifadeden şu anlamı çıkarmak mümkündür: Hindistan masalları dünya masallarının beslendiği önemli bir kaynak konumundadır. Hint efsane, masal ve fabllarının M.Ö. 1200-500 tarihleri arasında oluştuğu fikri kabul görmektedir. (Çağdaş, 1962:8) Hint masalları denince akla ilk gelenler şunlardır: Pañçatatntra, Hitopadeşa, Kathasaritsagara, Vikramarkaçaritra, Vetalapañçavimşati, Şukasaptati vb.

Doğu edebiyatında önemli yer tutan Hint masalları, Hint kültürüne ışık tutan değerli eserlerdir. Bu eserlerden biri de Şukasaptati'dir. “Papağanın Yetmiş Öyküsü” anlamına gelen

Şukasaptati, Farsçaya da “Tutiname” adıyla çevrilmiştir. Bu eserin yazılış tarihi hakkında kesin bilgi olmamasına karşın X. yüzyılda yazıldığı fikri hakimdir. (Haase, 2008: 932-933) Üç farklı baskısı bulunan Şukasaptati, önce farklı Hint yerel dillerine, daha sonra Tibet, Malay ve Urdu dillerine çevrilmiştir. Daha önceleri çeşitli Farsça çevirileri yapılmışsa da ilk düzenli Farsça çeviri 1330 yılında Nakşabi tarafından

* Arş. Gör. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, senguldemirel2000@yahoo.com
Makalenin Gönderim Tarihi: 14.03.2016; Makalenin Kabul Tarihi: 11.04.2016

yapılmıştır. XIV. yüzyılda, Ekber Şah'ın son dönemlerinde Hindistan'a göç eden Nakşabi tarafından kaleme alınan eserde, 52 öykü ile 250 minyatür bulunmaktadır. Farsçadan Türkçeye de çevrilen esere İslami öğeler eklenmiş, müstehcen sayılabilecek bölümler değiştirilmiş ve bazı eklemeler yapılmıştır. "... Katip Çelebi'deki kaydı da göz önünde tutarsak, Tutiname'nin XVI. Yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman tarafından (1520-1566) Türkçeye çevrilmiş olduğunu XVII. Yüzyılda bu çevirinin manzum parçalarda bazı eklemeler ve değiştirmelerden geçtiğini söyleyebiliriz." (Necatigil, 2010:18) Bu eserin batı dillerine çevrilmesi XVIII. yüzyılda olmuştur. Diğer dillere çevrilmesi daha sonraki dönemlerde olmuştur. (Haase, 2008: 932-933) Hint kültürünün temel özelliklerini yansıtmamasının yanı sıra, masal başkahramanının kadın olması Şukasaptati'yi farklı kılan özelliklerden biridir.

Tutiname'nin Türkçe çevirisinde masalın kahramanı Sait adında genç bir tüccardır. Sait "Tuti" adında bir erkek papağan satın alır. Bir gün Sait ticaret yapmak amacıyla gemiyle uzaklara gider. Kocasının gitmesini fırsat bilen Sait'in eşi Mahişeker, sevgilisine gitmek ister. Tuti adındaki papağanın görevi, Mahişeker'in sevgilisine gitmesini önlemektir.

Daha sonra Sanskrit metinlerden Almancaya da çevrilen kitapta 70 öykü bulunmaktadır. Öyküdeki kahramanın adı Madanasena, eşinin adı da Prabhavati'dir. Madanasena da Tutiname'deki Sait gibi tüccardır ve ticaret yapmak için evinden uzaklara gider. Eşini bir papağana emanet eder.

Öykülerin anlatımından, önce sözlü edebiyat olarak oluştuğu, daha sonraları kaleme alındığı izlenimi doğmaktadır. Bilindiği gibi, sözlü edebiyatın temel özelliği, toplumsal olayların dile getirilmesidir. Toplumsal eleştirileri de içeren öykülerde yöneticilerin övüldüğü de olur, eleştirildiği de. Sözlü edebiyat örneklerinin yazılı metinler haline getirilmesi sırasında, kimse sorumluluk almak istemediği için, genellikle yazar adı belirtilmez.

Orijinal metinlerdeki yazının çok kötü olması ve yer yer okunaksız olması, Şukasaptati ile ilgili çalışmaları güçleştirmiştir. Richard Schmidt, Şukasaptati ile ilgili çalışmalarında çok zorlanmış olmasına rağmen, çalışmasını başarı ile tamamlamış ve Şukasaptati'yi batı edebiyatına kazandırmıştır. (Schmidt, 1899) Unutulmamalıdır ki Hint kültürünün dünyaya tanıtılmasında Türk hükümdarlarının büyük katkıları olmuştur. Bu dönemde Hint felsefe ve edebiyat eserlerinin bazıları da Farsçaya aktarılmıştır. Örneğin; ünlü Hint klasik külliyyatı olan Upanishadlar da 1650 yılında Farsçaya çevrilmiştir. Bu çeviriler Anquetil Duperron tarafından Latinceye çevrilmiştir. Bu metinleri okuyan Alman filozofu Schopenhauer, "İşte insanoğlunun ferasetinin en yüce mahsulü" demiştir. (Çağdaş, 1962:146)

Makalemizde Hint edebiyatının önemli klasiklerinden olan Şukasaptati'de kadın ögesi irdelenecektir. Çalışmamızda temel olarak, Şukasaptati'nin Richard Schmidt tarafından Almanca çevirisi kullanılmıştır. Şukasaptati Hint kültüründe sıkça rastlanan bir edebiyat türüne örnek teşkil etmektedir. Hint kültüründe görülen "niti" geleneği, diğer doğu toplumlarında da görülmektedir. Adına "siyasetname", "pendname", "öğütname" gibi farklı isimler verilen bu edebiyat türünün amacı, hükümdara ve topluma öğütler vermektir. Bir hükümdara "öğüt" vermek kimsenin haddi değildir. Bu nedenle, genellikle yazarı belli olmayan, hayvanların kişiselleştirildiği eserler meydana getirilmiştir. Böylece, hiçbir hükümdar alınganlık göstermeden bu eserleri okuyacak, muhtemel hatalardan korunacaktır. Hitopadeşa¹, Pançatantra² bu eserlere en güzel örnekleri oluştururlar. Yusuf Has Hacıp tarafından kaleme alınan ünlü Türk eseri Kutadgu Bilig, güzel bir "pendname" örneğidir.

Masalda Şukasaptati'nin kadın kahramanı Prabhavati, çok sevdiği kocasını her an aldatmaya meyilli bir kişilik olarak anlatılmaktadır. Kitabın içindeki öykülerdeki kadın karakterler; kurnaz, hilebaz, sadakatsiz, kocasına ve kocasının ailesine saygısız, geleneklere uymayan, sır tutmayan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. (Brown, 1978: 164) Buna karşılık erkek karakterler kadın karşısında çaresiz, saf ve kolay kandırılan kişiler olarak betimlenmiştir.

Şukasaptati'nin diğer önemli bir özelliği de kurgu olarak "Binbir Gece Masalları"na benzemesidir. Hint-İran-Ön Asya masallarının Delih-Bağdat-Kahire ve İstanbul arasındaki kervanlar aracılığıyla bu kültürler birbirlerini etkilemeleri kaçınılmaz olmuştur. (Ruben, 1942:52) Bu toplumlar arasındaki kültür etkileşiminde ticaret kervanlarının etkisi göz ardı edilemez. Hint masalları ile Binbir Gece Masalları arasındaki benzerlik hiç de şaşırıcı değildir. Bilindiği üzere Binbir Gece Masalları, dünya masal külliyyatının

¹ Hitopadeşa "yararlı bilgi" anlamına gelmektedir.

² Pançatantra'nın kelime anlamı "beş kitap"tır. Bir masal külliyyatıdır.

başyapıtlarından biridir. Pek çok masal, Binbir Gece Masalları'nın içinde yer almaktadır. Örneğin; Alaaddin'in Sihirli Lambası, Gemici Sinbad vb. Binbir Gece Masallarının ana temasını şöyle özetleyebiliriz: "Ülkenin birinde bir hükümdar her gece farklı bir kızla birlikte olmakta ve sabah olunca da kızı öldürtmektedir. Şehrazat adındaki kız, hükümdara her gece bir öykü anlatarak hayatta kalmayı başarır. Kız, anlattığı öyküyü en heyecanlı yerinde keserek, hükümdarı merak içinde bırakır. Öykünün sonunu merak eden hükümdar kızı öldürmeye kıyamaz. Şehrazat geceler boyunca öykü anlatarak hayatta kalmayı başarır." Binbir Gece Masalları'nın girişi, Şukasaptati'nin çerçeve öyküsüne benzemektedir. Bu benzerliği görebilmek açısından Binbir Gece Masalları'nın giriş öyküsüne kısaca değinmenin faydalı olacağı kanısındayız.

Cok uzun yullar önce, Sasani hükümdarları içinde, Hint ve Çin ülkesine ve adalarına hükmeden bir hükümdar varmış. Bu hükümdarın iki oğlu varmış. Büyük oğlunun adı Şebriyar, küçük oğlunun adı Şahzaman'mış. Günlerden bir gün Şahzaman, sevgili eşini zenci bir kölenin kollarında uyurken görmüş ve bu duruma çok üzülmüş. Kendisinin dünyanın en bedbibt insanı olduğunu düşünmeye başlamış ve üzüntüsünden ağabeyi Şebriyar'ı ziyarete gitmiş. Şahzaman bir gün, ağabeyi Şebriyar'ın eşini erkek kölelerle uygunsuz bir biçimde görmüş ve durumu ağabeyisine anlatmış. İki kardeş, eşlerinin sadakatsizliği karşısında çok üzülmüşler ve saraylarını terk etmişler. Kendilerinden daha kötü durumda biriyle karşılaşıncaya kadar saraylarına dönmeme kararı vermişler.

İki kardeş yolda, bir cin tarafından kaçırılmış güzel bir kadın görmüşler. Kadın onlara şöyle demiş: "Cin beni düğünümden kaçırdı, sandığa koydu ve üzerime kilitler vurdu. Ama bir kadın isterse, hiçbir kilit fayda etmez. Burada beş yüz yetmiş beş yüzük var. Ben bu yüzük sahiplerinin hepsiyle gönül eğledim. Şimdi siz de bana yüzüklerinizi verin bakalım." İki kardeş cinin başına gelenleri öğrenince bu olaydan teselli bulmuşlar ve saraylarına dönmüşler.

Şebriyar, sarayına döndükten sonra her gün genç bir kızla evlenmeye ve sabah olduğunda da onu öldürtmeye başlamış. Vezirin hem çok akıllı ve hem de çok güzel iki kızı varmış. Büyüğünün adı Şehrazat³, küçüğünün adı Dünyazat⁴'miş. Şehrazat bu duruma son vermek için Şebriyar'la evlenmeye gönüllü olmuş. Her gece birbirinden ilginç öyküler anlatarak ölümden kurtulmuş.

Kadınların sadakatsizliği üzerine kurulmuş Binbir Gece Masalları, bu bağlamda hem kurgu itibarıyla hem de sadakatsiz kadın motifi işlenmesi bakımından, Şukasaptati ile benzeşmektedir. Binbir Gece Masalları'ndaki kız, canını kurtarmak için masallar anlatmaktadır. Şukasaptati'de ise papağan masallar anlatarak, sevgilisiyle buluşmak için gece evden çıkmak isteyen evin hanımının gitmesini önlemektedir. Papağan, anlattığı her öyküden sonra bir başka öykünün içeriğinden söz eder ve sorar: "Sen bu öyküdeki kadın kadar akıllı mısın? Eğer onun kadar akıllıysan git." Evin hanımı Prabhavati, öykünün sonunu merak eder ve papağandan öyküyü anlatmasını ister. Papağan öyküyü anlatırken sabah olur ve kadın da evden çıkıp sevgilisiyle buluşamaz. Böylece papağan, yetmiş gece boyunca kadını evde tutmayı başarır.

Öykü kahramanının "kadın" olması, Şukasaptati'nin en önemli özelliğidir. Öykülerdeki kadınlar akıllı ve kurnazdır. Deli gibi sevdiği eşini bile aldatmaya meyillidir. Çerçeve öyküde, Prabhavati ile Madanasena'nın birbirlerini nasıl bir tutkuyla sevdikleri anlatılmaktadır. Buna rağmen Prabhavati her gece evden çıkıp başka bir erkekle buluşmayı düşünebilmektedir.

Kadınların böylesine kötü gösterilmesinin kökeninde, "Kast" sistemindeki sınıf ayrımının etkisi olduğu akla gelmektedir. Ariler Hindistan topraklarına geldiklerinde,⁵ yerli halkla karışmak istemezler. Ariler beyaz tenli, yerli halk ise kara derilidir. Ariler ten renklerini ve genetik özelliklerini korumak amacıyla kast sistemini oluştururlar. Temiz ve erdemli Ari erkeklerini korumak ve yerli kadınlardan uzak tutmak için masalarda kadınlar kötü, kurnaz, sadakatsiz olarak anlatılmıştır.

Daha önce de bahsedildiği üzere Şukasaptati içinde her biri bir birinden ilginç, Hint kültürünü yansıtan yetmiş tane öykü yer almaktadır. Eserdeki ana kahramanlar, Madanasena, Prabhavati ve papağandır. Öyküler, "çerçeve öykü" olarak adlandırılan bir giriş bölümüyle başlar. Çerçeve öyküde, diğer öyküler için giriş teşkil eden genel bilgiler verilmektedir. Öykünün ana kahramanları olan Madanasena, Prabhavati ve

³ Şehrazat: Şehrin kızı

⁴ Dünyazat: Dünyanın kızı

⁵ Arilerin Hindistan topraklarına gelişi, M. Ö. 1500 olarak kabul edilmektedir.

papağanın kim olduğu anlatılmaktadır. Çerçeve öyküden sonra iç içe geçmiş öyküler yer almaktadır. Hindistan'a özgü iç içe geçmiş öykü anlatım tarzı, diğer kültürlerin masallarını da etkilemiştir.

Şukasaptati'nin girişinde yer alan çerçeve öykü özetle şöyledir:

Kutsal Ganeşa'ya⁶ saygıyla eğilerek...⁷

... Tanrılara saygılarımı sunup, bir oğul için yalvarıyorum: “Ey, yüce tanrı Brihaspati⁸ ve diğer tanrılar; çok zenginim ama ne yazık ki bir oğlum yok. Bir oğlum olması için ne yapmalıyım?”

Haradatta'nın bu yakarışı üzerine tanrılar cevap verir: “Haradatta, kulağını aç ve bizleri iyi dinle! Sen böyle bir istekte bulunmak için gerekenleri yerine getiriyor musun? Yürekten istenen bir dilek asla tanrılarca geri çevrilmez. Tanrılar istemeden de hiçbir şey gerçekleşemez.

Bu diyalogdan sonra Haradatta, dileğinin kabulü için; tanrı Rudra'ya⁹ günlerce dua eder, kurbanlar keser ve hayır işleri yapar. Bu ibadetlerden sonra bir oğlu olur. Çocuğa Madanasena adı verilir. Haradatta, oğlunun doğduğu gün, bütün dilencilere sadaka dağıtır.

Öyküdeki kahramanlardan Haradatta bir erkek çocuk istemektedir. Tanrılara seslenir:

“Ben varlık içindeyim ve sahip olduğum para sayılamayacak kadar çok, fakat bir oğlum yok! Bir oğlum olması için ne yapmalıyım?” Haradatta'ya verilen cevapta ise, tanrılara karşı olan görevlerin eksiksiz yerine getirilmesi gerektiği vurgulanır ve denir ki “tanrılar istemeden hiç bir şey gerçekleşmez.” Bir oğul sahibi olmak isteyen Haradatta günlerce dualar okur, kurbanlar keser ve hayır işleri yapar. Bütün bunlardan sonra bir oğlu olur.

Dede Korkut öykülerinde de buna benzer bir motif görmekteyiz. Çocuk isteyen beye şu öğüt verilir: “... Aç görürsen doyur, çıplak görürsen giydir, borçluyu borcundan kurtar.” Bir erkek evlat isteniyorsa, tanrıya dualar edilmeli ve çevredeki insanlara iyilik yapılmalıdır.

Haradatta'nın istediği sadece bir evlat değildir; o bir oğul istemektedir. Buradan da Hint toplumunda “erkek” çocuğun ne kadar kıymetli olduğu anlaşılmaktadır.

Öykü şöyle devam eder: Haradatta, oğlunun iyi yetişmesi için gereken her şeyi yapar. Madanasena, hocası Kumudakoşa'nın güzel kızı Prabhavati'yi çok beğenir. Madanasena ve Prabhavati birbirlerine deli gibi aşık olurlar. Birbirlerini bir an bile görmediklerinde, birbirlerini yüzyıllarca görmemişçesine özlerler. Kendisini bu aşka kaptıran Madanasena, bütün işlerini bırakır ve görevlerini ihmal eder.

Öykünün bu bölümünde Madanasena ile Prabhavati'nin birbirlerini ne kadar çok sevdiği vurgulanmaktadır. Eşi Madanasena'yı deliler gibi seven Prabhavati, eşinin yokluğunda onu aldatmayı düşünmektedir. Şukasaptati'nin ana teması Prabhavati'nin sadakatsizliği üzerine kurulmuştur.

Babası, bütün işlerini bırakan ve görevlerini ihmal eden Madanasena'yı uyarır: “Ey Madanasena! Gece ve gündüz yalnız sevdiğin için yaşıyor, işini ihmal ediyorsun. Senin bu uğraşın edep ve ahlakla bağdaşmaz.” Babasının uyarısına rağmen Madanasena, bildiğinden şaşmaz. Bunun üzerine Haradatta, bilge Trivikrama'ya ne yapması gerektiğini danışır. Trivikrama ona der ki: “Oğuldan daha kötü bir düşman yoktur. Doğumda eşten, büyürken maldan, ölürken de hayattan pek çok şey alıp götürür.” Haradatta, Trivikrama'dan kendisine bir yol göstermesini ister.

Bunun üzerine Trivikrama der ki: “Malaya denilen dağlarda Gunasagara adında bir papağan yaşıyor. Aynı şekilde Himavat¹⁰ zirvesinde Malayavati adında bir bilge karga yaşıyor. Bu ikisi Muni adında bir ermiş tarafından kuşa çevrildiler. Onlar buraya getirilebilirse, oğluna doğru yolu gösterirler.”

Hint masallarında, görevlerini yerine getirmeyen insanların tanrılar tarafından cezalandırmaları ve insanların hayvan şekline dönüştürülmeleri sıkça görülen bir motiftir. Öykünün devamında, masal kahramanlarından biri olan papağanın öyküsü anlatılmaktadır. Öyküde; Tanrı İndra'nın yardımcısı Paka'dan korkan Vişvasu ve Malavati, kendilerini papağana ve bilge kargaya çevirirler. Onların başka bir bedenlere dönüştüğünü gören Paka onlara ceza olarak bir görev verir. Görevleri, ölümlüler dünyasına

⁶ Fil başlı insan bedenli olan tanrı Ganeşa, “Bilgelik Tanrısı” olarak bilinir. San tenli, dört kollu ve şişman olarak resmedilir. Genellikle bir fare ile birlikte resmedilir. Fare bilgisizlik ve cehaleti sembolize eder.

⁷ Ganeşa, Hinduizm'de bilgeliği ve bilgiyi temsil eden tanrıdır. Bilgiyi temsil etmesinden dolayı, genellikle Ganeşa'nın adı zikredilerek kitap okunmaya başlanır.

⁸ Yaratıkların efendisi

⁹ Rudra, fırtına tanrısıdır. Vedalarda adı çok geçen bir tanrıdır.

¹⁰ Himalaya

inerek Haradatta'nın oğlu Madanasena'ya yardım etmektir. Böylece papağan Madanasena'ya yardım için dünyaya iner. Anlaşıldığı gibi masal içinde masal anlatımı çerçeve öyküden başlamaktadır.

Günlerden bir gün papağan Madanasena'ya; “artık sen de ana-babana hizmet etmeye başla.” der. Bu sözlerden sonra Madanasena, ticaret yapmak üzere uzak diyarlara gitmeye karar verir. Eşinin uzaklara gideceğini duyan Prabhavati şöyle der: “Hayatımın efendisi! Babanın sözüne itaat etmek en yüksek kanundur. Ama unutma. Yağmur mevsiminde seyahat, erkeğin gençliğinde yokluk, aşkta ilk ayrılık; bu üçü büyük felaketlere sebep olur. Sen beni bu kadar büyük bir sevgi ile seviyorken, nasıl bırakıp gidebilirsin?” Bunun üzerine Madanasena şöyle cevap verir: “Her nereye gidersem gideyim sen benim kalbimdesin; bunu akıl gözüyle görmelisin. Kim kalbimizde yaşıyorsa uzakta olsa bile yakındır; ama kim kalbimizde yaşamıyorsa yakında olsa bile o uzaktadır.”

Madasena eşini papağana emanet eder ve der ki; “Prabhavati'yi sana emanet ediyorum. Ayrılık acısı hissetmesine izin verme.”

Bu sözlerden sonra Madanasena ticaret yapmak için uzak diyarlara gider. Prabhavati kocasının ayrılığından dolayı acı çekmektedir. Yemekten, içmekten kesilir. Bilge karga, Prabhavati'nin çektiği derin acıyı hissettiğinde, papağana der ki: “Ramaçandra!¹¹ Madanasena, Prabhavati'yi bize emanet etti. Onun ayrılık acısını fazla hissetmemesi için bir şeyler yapmalısın. Bunun üzerine papağan der ki: “Kadınların düşünceleri her an değişiyor, onların ne istediğini anlamak çok zor. Şimdilik ne yapacağımı bilemiyorum. Yalancılık, düşüncesizlik, aptallık, kararsızlık, pislik ve gaddarlık kadınların doğuştan gelen özellikleridir.”

Şukasaptati'den örnek olarak iki öyküyü ele alalım:

Günlerden bir gün hükümdarın oğlu Vinayakandarpa, Prabhavati'yi görür ve çok beğenir. Onu ikna etmeleri için araçlar gönderir. Araçlar Prabhavati'nin aklını çeler. Gece olunca Prabhavati, sevgilisiyle buluşmak için süslenir ve gitmek için hazırlanır. Bunu gören bilge karga, papağana şöyle der: “Kocası, Prabhavati'yi bize emanet etti. Şimdi o, kocasına ihanet etmek için gitmeye hazırlanıyor. Neden onu uyarıyorsun?”

Bunun üzerine papağan, Prabhavati'ye nereye gideceğini sorar; Prabhavati, hükümdarın oğlu Vinayakandarpa'yla buluşmak istediğini söyler. Papağan der ki: “Dünyada aşk ziyaretinden daha güzel bir şey yoktur. Ama bu işin sonunu da düşünmelisin. Eğer sen de Gunaşalini gibi akıllıysan ve bu işten kolaylıkla sıyrılabileceksen git.”

Prabhavati bunları duyduğunda papağana şöyle sorar: “Gunaşalini de kim? Ne gibi bir hata yapmıştı? Sonradan kendini nasıl kurtardı? Bunu bana anlatır mısın?” Bunun üzerine papağan Gunaşalini'nin öyküsünü anlatmaya başlar... Böylece masalın kurgusu tamamlanmış olur ve kitabın içindeki öyküler anlatılmaya başlanır.

Eserin tamamında papağan ile Prabhavati arasında bu tür konuşmalar olmaktadır. Madanasena evine dönene kadar bu durum devam eder. Sonuçta papağan, Prabhavati'nin sevgilisine gitmesini önlemiş olur.

Gunaşalini'nin öyküsü şöyledir: Mohana adlı bir tüccarın Gunaşalini adında çok güzel bir karısı vardı. Bir gün Vasudatta'nın oğlu Gunaşalini'yi görür ve ona aşık olur. Gunaşalini'ye onu kabul etmesi için yalvarır. Fakat Gunaşalini onu kabul etmez. Bunun üzerine çöpçatanlık yapması için Purna adında bir kadına ricada bulunur. Purna, bu işi yapacağına söz verir.

Purna sık sık Gunaşalini'nin evine gider. Onunla her gün sohbet eder. Zamanla aralarında bir yakınlık oluşur. Purna, yaptığı bir iyilik karşılığında Gunaşalini'nin ona bir söz vermesini ister. Gunaşalini de ona, ne isterse yapacağı konusunda söz verir. Purna, kendisine verilen sözün yerine getirilmesini ister. Ancak Purna'nın niyetini anlayan Gunaşalini, söz verdiğine pişman olur. Ancak sözünden cayamaz, çünkü verdiği sözü tutmaz ise erdemsiz bir kişi olacağını düşünür.

Ancak Purna, Gunaşalini'ye ile buluşmak isteyen adamı getireceği zaman; akşam karanlıkta yanlışlıkla Gunaşalini'nin kocasını getirir ve karı-koca karşı karşıya gelir.

Bunun üzerine papağan, Prabhavati'ye Gunaşalini'nin bu zor durumdan nasıl kurtulduğunu sorar. Prabhavati bunu düşünür ama cevabını bulamaz. Papağan öyküyü anlatmaya devam eder. “Gunaşalini, suçlu olmasına rağmen üste çıkar. Kocasının saçlarından tutar ve kocasına “beni nasıl aldatmaya cüret edersin” diye bağırır. Bunun üzerine kocası Mohana, eşinden özür diler.” Papağan öyküyü anlatıp Prabhavati'ye Gunaşalini gibi akıllıysan o zaman git der. Bu arada sabah olmuştur ve Prabhavati,

¹¹ Ramaçandra, tanrı Vişnu'nun yedinci avatarıdır. Bilge karga papağana saygılı bir biçimde seslenmektedir.

sevgilisinin yanına gidememiştir. Kocasından başka bir erkekle görüşmeyi kabul eden Gunaşalini, sadakatsiz bir kadındır. Ancak zor durumda iken bile saf kocasını suçlayarak haksızken haklı duruma geçer.

Bir başka öyküde ise; Canavallabha adlı bir tüccar ve Mugdhika adındaki karısının öyküsü anlatılmaktadır. Kocasını sevmeyen Mugdhika, başka erkeklerle gönül eğlendirmektedir. Canavallabha, karısının bu davranışlarını babasına ve akrabalarına, karısının onunla hiç ilgilenmediğini ve geceleri sokaklarda gezdiğini anlatır. Bunu duyan karısı itiraz eder ve asıl günahkarın kocası olduğunu ve yalnız kalanın hep kendisi olduğunu söyler. Kimin haklı olduğunu anlamak için akrabaları gece olunca kimin evde kimin sokakta olduğuna bakmak için onları gözleyeceklerini söylerler.

Gece olunca Mugdhika, kocası Canavallabha'yı uyuttuktan sonra, her gece olduğu gibi sokağa çıkar. Uyandığında karısını yanında göremeyen koca, karısının bu cesaretine şaşırır. Karısının gece sokağa çıktığını kanıtlamak için evin kapısını kilitler. Mugdhika, eve döndüğünde kapının kilitli olduğunu görür ve bir çare düşünür.

Papağan sorar: “Söyle bakalım Prabhavati, Mugdhika bu işin altından nasıl kalkacak? Sabaha kadar düşünen Prabhavati çıkar yol bulamaz ve kadının bu durumdan nasıl kurtulduğunu sorar.

Papağan anlatmaya başlar: “Kapının kilitli olduğunu gören kadın; kapının yanına sokulur ve kocası Canavallabha'nın duyacağı şekilde kendi kendine konuşmaya başlar: “Ben nasıl bir hata yaptım! Bu hata benim hayatımı yakacak. Babamın ve erkek kardeşlerimin yüzüne nasıl bakacağım. Şerefsiz yaşamaktansa, ölmek daha iyidir.” Kadın bunları söyledikten sonra yüksek sesle, “Kendimi evin bahçesindeki kuyuya atacağım” diyerek kapıdan ayrılır. Daha sonra, kuyunun içine büyükçe bir taş atar ve kapının kenarına saklanır. Kuyuya düşen taşın çıkardığı sesi duyan Canavallabha, telaşla yatağından çıkar ve kuyuya koşar. Bu arada karısı eve girer ve kapıyı kilitler. Canavallabha eve geri döner ve kapının kilitli olduğunu görür. Karısı Mugdhika'nın tuzağına düştüğünü anlar. Kapının önünde kalan ve akrabalarına rezil olmaktan korkan Canavallabha, karısı Mugdhik'dan özür dileyerek onu çok sevdiğini söyler. Papağan devam eder: “Bak Prabhavati, sen de bu kadar kurnazsan git sevgilinle buluş.” Öykünün sonunu merak eden Prabhavati, o gece sevgilisiyle buluşmak için yine gidememiştir.

Sonuç

Şukasaptati'nin ana teması kadınların sadakatsiz ve kurnaz olmalarıdır. Çerçeve öyküde anlatılan Madanasena – Prabhavati aşkı, Madanasena'nın evinden uzaklara gitmesiyle sadakatsizliğe dönüşür. Masalın içinde yer alan kadınların ortak özellikleri eşlerine sadakatle bağlı olmamaları ve bir sorunla karşılaştıklarında ustalıklı olayın üstesinden gelebilmeleridir.

Papağanın yetmiş öyküsünde yer alan kadınların bir başka özellikleri de, hilebaz ve baştan çıkarıcı olmalarıdır.

Şukasaptati'nin ana kahramanı kocasını delice seven Prabhavati, kocasının yokluğunda onu aldatmayı düşünmektedir. Mohana'nın karısı Gunaşalini de kocasını rahatlıkla aldatmayı düşünebilmektedir. Mugdhika adındaki kadın ise geceleri sokaklarda gezmekte ve yaptıklarından utanmamaktadır.

Masallarda kadınların kötü karakterli anlatılmalarının nedenini, kast sisteminde aramak gerekir. M.Ö. 1500 yıllarında Hindistan topraklarına gelen Ariler, yerli halkla karışmak istememişlerdir. Beyaz tenli Ariler, kara derili yerli halkla karışmamak ve ten renklerini ve genetik özelliklerini korumak amacıyla renk esasına dayalı bir kast sistemi oluşturmuşlardır. Temiz ve erdemli Ari erkeklerini korumak ve yerli kadınlardan uzak tutmak için masallarda kadınlar kötü, kurnaz, sadakatsiz olarak anlatılmıştır. Amaç Ari erkeklerini yerli kadınlardan uzak tutmaktır.

Kaynakça

- Binbir Gece Masalları, (çev. Hasan İlhan), Tutku Yayınevi, İstanbul, 2010.
 Çağdaş, K. (1962). “*Pançatantra Masalları*”, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Enstitüsü, sayı: 1.
 Haase, D. (2008). Greenwood Encyclopedia of Folktales and Fairy Tales (Vol. pp. 932-933) London.
 Necatigil, Behçet. Tutiname, İstanbul, Can Yayınları, 2010.
 Ruben, W. (1942). “Hint-Türk Masal Münasebetleri”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Dergisi, sayı: 1.
 Schmidt, R. Şukasaptati (Sanskrit'den Almanca'ya çeviren), Stuttgart, W. Kohlhammer, 1899.